

Un referent en temps de crisi: el pensament social de l'Església

Dm, 15/11/2011 per Eduard Ibáñez

[Apunts eticopolitics](#)

Fa uns dies vaig l'ocasió de [comentar](#) la recent Nota del [Consell Pontifici de Justícia i Pau](#) sobre la crisi econòmica, titulada "[Per una reforma del sistema financer i monetari internacional en la perspectiva d'una autoritat pública amb competència universal](#)". Es tracta d'una aguda reflexió, emmarcada en la doctrina social de l'Església, que combina anàlisi econòmica, valoracions morals i propostes per afrontar la crisi.

Precisament, crec que en aquests temps que vivim de crisi i incertesa davant l'evolució de la nostra civilització, podem trobar un **gran ajut per la reflexió i orientació en aquest extraordinari patrimoni cultural que és el pensament social de l'Església** adreçat a tota la humanitat. Malauradament, es tracta d'un pensament molt desconegut, àdhuc entre els mateixos cristians.

Com és sabut, es tracta de tot un "corpus" doctrinal, encunyat a llarg dels segles, especialment des de finals del segle XIX, format per múltiples fonts. Entre elles, juguen un paper essencial, a més de la constitució Gaudem et Spes del Concili Vaticà II, les nombroses cartes, exhortacions i discursos papals de caire social, des que Lleó XIII publicà, el 1891, davant la greu qüestió obrera del moment, la seva Rerum Novarum. Darrera els passos d'aquesta carta vingueren, des d'aleshores fins avui, documents de gran alçada, entre els quals destaquen, entre d'altres: Quadragesimo anno (1931), de Pius XI, amb paraules davant la crisi econòmica del moment, Pacem in terris (1963), de Joan XXIII, que és una oportuna crida al desarmament i a aturar la guerra freda, la singular Populorum progressio (1967), influent reflexió davant la realitat de les desigualtats del món, orientada a promoure un desenvolupament integral dels pobles, les grans encíclics socials de Joan Pau II, Laborem exercens (1981), Sollicitudo rei socialis (1988) i Centessimus annus (1991), o l'encíclica social de Benet XVI, Caritas in veritate (2009), que constitueix un nou impuls i actualització d'aquesta doctrina.

A més d'aquests textos, cal sumar-hi una àmplia gamma de documents, que van des de reflexions d'organismes catòlics internacionals, aportacions de bisbes i de conferències episcopals i altres institucions fins a l'aportació de teòlegs, pensadors i moviments cristians de diferent signe i en diferents contextos històrics, com ara el personalisme cristià o les indiscutibles aportacions de la denominada teologia de l'alliberament.

Tots aquests diversos textos i també les praxis i propostes inspirades per ells, integren una àmplia i madurada cosmovisió sobre el fet social, inspirada en l'Evangelí, que pretén oferir **principis per a la reflexió, criteris de judici i directrius per a l'acció per tal de promoure un humanisme integral i solidari**. Un pensament que inclou la denúncia de les situacions èticament inadmissibles i alhora propostes en favor d'un veritable desenvolupament humà, fonamentat en la dignitat i llibertat de la persona.

Així, en aquesta àmplia doctrina hi trobem una formulació i un desenvolupament dels **principis que haurien d'animar l'ordre social**: la dignitat inviolable de la

persona i els seus drets fonamentals, el principi del bé comú com a horitzó de totes les estructures socials i de tota acció política, la destinació universal dels bens i de tota la riquesa i l'opció preferencial pels pobres com a actitud bàsica, el reconeixement i respecte al valor de la diversitat d'agregacions socials que apleguen els individus, cada una d'elles amb la seva insubstituïble funció (des de la família, passant pels grups socials de tota mena, fins als diversos nivells de poders públics), la promoció de la participació dels individus i els grups en tots els àmbits de la vida social, política i econòmica, la solidaritat com a criteri rector de totes les relacions socials.

En base a aquests principis, trobem reflexions, valoracions i directrius en relació a les **múltiples dimensions de la vida social**: el valor i paper de la família, cèl·lula bàsica de la societat; la dignitat del treball, la seva primacia sobre el capital i els drets de treballadors; el sentit de l'economia i la seva subordinació a les necessitats humanes; les funcions del poder polític i els seus límits; les relacions entre les nacions i la comunitat internacional; les exigències de la pau, una pau basada en la justícia; les relacions entre els éssers humans i el medi ambient; les oportunitats i perills que genera el desenvolupament tècnic.

En últim terme, es tracta d'una visió de la societat que té com a fonament i meta l'exigència que totes les relacions humanes i socials estiguin penetrades per l'amor, per tal de sostenir una societat veritablement digna de la persona humana.

Cal doncs fer una **crida als cristians per tal que s'esforcin a conèixer més profundament aquesta doctrina social**, la divulguin àmpliament i cerquin la seva concreta aplicació en cada context social i en la mateixa vida de les comunitats cristianes. Aquest esforç pot fer del pensament social cristià un instrument capaç d'orientar-nos col·lectivament davant la complexitat i els dilemes de la nostra actual situació, afavorint una societat més justa i fraternal.